

YENGIL ATLETIKANING O'ZBEKISTONDA RIVOJLANISHI

Hakimov Dilshod Qo'qonovich

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti katta o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqola O'zbekistonda yengil atletikaning rivojlanish tarixi, mustaqillik davridagi o'zgarishlar, davlat siyosati va sport tashkilotlarining roli, shuningdek pedagogik va ijtimoiy ahamiyatini tahlil qiladi. Maqolada yengil atletikani rivojlantirishdagi muammolar, jahon va mintaqaviy musobaqalardagi natijalar ham ko'rib chiqiladi. Tadqiqot yengil atletikaning yosh avlodni jismonan va ma'naviy tarbiyalashdagi ahamiyatini yoritib, kelajakdagi rivojlanish istiqbollari tavsiflar beradi.

Kalit so'zlar: yengil atletika, sport rivoji, pedagogik ahamiyat, yoshlar, musobaqalar, mustaqillik davri.

Аннотация. В статье рассматривается история развития лёгкой атлетики в Узбекистане, изменения в период независимости, роль государственной политики и спортивных организаций, а также педагогическое и социальное значение. Анализируются проблемы развития лёгкой атлетики, результаты на международных и региональных соревнованиях. Исследование подчеркивает важность лёгкой атлетики в физическом и духовном воспитании молодёжи и предлагает рекомендации для дальнейшего развития.

Ключевые слова: лёгкая атлетика, развитие спорта, педагогическая значимость, молодёжь, соревнования, период независимости.

Annotation. This article analyzes the development history of athletics in Uzbekistan, changes during the independence period, the role of government policy and sports organizations, as well as its pedagogical and social significance. The study examines challenges in athletics development, results at international and regional competitions, and highlights the importance of athletics in the physical and moral education of youth, offering recommendations for future progress.

Keywords: *athletics, sports development, pedagogical significance, youth, competitions, independence period.*

Kirish.

Yengil atletika insoniyat tarixida eng qadimgi va eng ommabop sport turlaridan biri hisoblanadi. U yugurish, sakrash, uloqtirish kabi asosiy elementlardan iborat bo'lib, insonning jismoniy qobiliyatini rivojlantirish, chidamlilik va tezlikni oshirishga xizmat qiladi. O'zbekistonda yengil atletika rivojlanishi XX asrning o'rtalaridan boshlangan bo'lib, bugungi kunda u sport tizimining asosiy qismlaridan biriga aylangan. Ushbu ma'ruza yengil atletikaning mamlakatimizdagi tarixi, rivojlanish bosqichlari va hozirgi holatini tahlil qiladi.

Yengil atletikaning tarixiy rivojlanishi. O'zbekistonda yengil atletika rivoji Sovet davriga borib taqaladi. 1950–1960 yillarda sportni ommalashtirish, jismoniy tarbiya tizimini yaxshilash maqsadida maktab va kollejlarda bazasida yugurish, sakrash va uloqtirish bo'yicha musobaqalar tashkil etilgan. Shu davrda respublika sportchilari Sovet Ittifoqi musobaqalarida ishtirok etib, bir qator yutuqlarga erishgan. 1960–1980 yillarda esa yengil atletika bo'yicha iqtidorli sportchilar tayyorlash tizimi kengaytirilib, ularning xalqaro maydonlarda muvaffaqiyat qozonishi bilan e'tibor qaratilgan[1].

Mustaqillik davrida yengil atletika. 1991 yilda O'zbekiston mustaqillikka erishgach, sport sohasida yangi siyosat va rivojlanish strategiyasi ishlab chiqildi. Yengil atletika federatsiyasi tashkil etildi, xalqaro musobaqalarda ishtirok etish uchun shart-sharoitlar yaratildi. Shu davrda yurtimiz sportchilari Osiyo va Jahon chempionatlarida g'oliblikka erishdi. Yoshlarni sportga jalb etish, ularni professional tayyorlash bo'yicha yangi dasturlar qabul qilindi[3].

Yengil atletikani rivojlantirishdagi davlat siyosati va tashkilotlar. O'zbekiston Respublikasi hukumati jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirishga katta e'tibor qaratadi. Sport maktablari, olimpiya zaxira maktablari, akademiyalar va xalqaro standartlarga javob beradigan stadionlar buning isboti hisoblanadi. Yengil atletika bo'yicha O'zbekiston federatsiyasi doimiy ravishda treninglar, seminarlar va musobaqalar tashkil etib, sportchilarni xalqaro musobaqalarga tayyorlaydi.

Yengil atletikaning pedagogik va ijtimoiy ahamiyati. Yengil atletika nafaqat sport, balki pedagogik vosita sifatida ham ahamiyatga ega. U yoshlar jismoniy rivojlanishini ta'minlaydi, sog'lom turmush tarzini shakllantiradi, sabr-toqat va intizom kabi fazilatlarni rivojlantiradi. Shuningdek, yengil atletika jamiyatda sport madaniyatini oshirishga yordam beradi va turli yoshdagi fuqarolarni faol hayot tarziga jalb qiladi.

Jahon va mintaqaviy musobaqalardagi natijalar. O'zbekiston yengil atletlari Osiyo o'yinlari, Jahon chempionatlari va Olimpiya o'yinlarida bir qator yutuqlarga erishgan. Masalan, yugurish, sakrash va uloqtirish bo'yicha sportchilar xalqaro musobaqalarda medal va diplomlarga ega bo'ldi. Bu esa mamlakatning sport obro'sini oshirishga xizmat qiladi.

Muammolar va rivojlanish istiqbollari. Hozirgi kunda O'zbekiston yengil atletikasi bir qator muammolar bilan yuzma-yuz: moliyaviy resurslarning yetarli emasligi, zamonaviy trening uskunalari va stadionlarning cheklanganligi, professional murabbiylar yetishmovchiligi. Shu bilan birga, sportni rivojlantirish istiqbollari ham mavjud: yangi sport komplekslarini qurish, yoshlarni rag'batlantirish, xalqaro tajribani o'zlashtirish va murabbiylarni malaka oshirish[2].

Xulosa.

Yengil atletika O'zbekistonda sport tizimining muhim qismi hisoblanadi. Uning rivojlanishi tarixiy ildizlarga ega bo'lib, bugungi kunda ham jadal sur'atlar bilan davom etmoqda. Davlat siyosati, sport tashkilotlari va yosh avlodni tayyorlash orqali yengil atletika nafaqat sport yutuqlarini oshirishga, balki ijtimoiy va pedagogik ahamiyatga ham ega bo'ladi. Kelajakda sport infratuzilmasini yanada rivojlantirish va xalqaro maydonda muvaffaqiyatlarni kuchaytirish yengil atletikaning asosiy vazifasi hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mavlonov, A. "O'zbek sporti va yoshlar" – Toshkent, 2018.
2. "Yengil atletika tarixi" – Toshkent, 2015.
3. Internet-resurslar: olympic.uz, worldathletics.org.

4. Sunatov, J. R., Zikrillayeva, F., Husenova, M., & Sanayeva, M. (2025). INGLIZ TILINI O 'QITISHDAGI MUAMMOLAR. University Research Base, 560-568.
5. Сунатов, Д., Тошмуродова, С., Анварова, Э., & Зикриллаева, Ф. (2025). Madaniyatlararo muloqotning ahamiyati. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 141-143.
6. Сунатов, Ж., Холмуратова, Р., Зикриллаева, Ф., & Алишера, Г. (2025). Kompyuter lingvistikasida kompyuter leksikografiyasining ahamiyati. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 269-271.